

Universiteit Utrecht

‘Je Veilig en Vertrouwd Voelen op de Plek Waar je Woont’

*Een kwalitatieve explorerende studie naar de wensen en behoeften van jongeren in de
jeugdhulp*

Naam: Romy van Doorn

Studentnummer: 6282261

Organisatie: Stichting Het Vergeten Kind

Supervisor organisatie: Berdien Jager

Supervisor Universiteit Utrecht: dr. Charlotte Vissenberg

Tweede beoordelaar: dr. Joyce van Endendijk

Datum: 21 Juni 2019

Abstract

In response to the evaluation of the new youth law, the Action Program Care for Youth was formulated in 2018. This program depicts that youth who have been placed out of home, need to grow up in a resembling home as much as possible. The aim of this study was to gain insight in the wants and needs of youth in youth care, with regards to growing up a resembling home, and to gain insight in the factors which could facilitate or impede these wants and needs. In order to obtain these insights, semi-structured interviews ($N=12$) were conducted with youth who live in foster families, family houses or residential youth care facilities. The results show that youth want to be seen and heard, they feel the need to determine their own path and have their own bedroom. They would like to live close to their family and consider a stable place to live very important. The above mentions factors could facilitate or, if not executed well, impede the wellbeing of the youth in youth care. This study revealed that 'safety' is a returning concept regarding the youth's wants and needs. It is important that a child feels safe and at home in his living environment. Mutual respect and trust are key, and decisions should be taken in compliance with the youth. It is important that the children have their own room where they can create their own safe haven where they can live in a neighborhood close to their families.

Key words: feeling at home, safety, attachment, stability, shared decision-making

Samenvatting

Naar aanleiding van de evaluatie van de nieuwe jeugdwet is in 2018 het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd geformuleerd. Hierin staat beschreven dat kinderen die uit huis zijn geplaatst, zo thuis mogelijk moeten opgroeien. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in wat de wensen en behoeften zijn van jongeren in de jeugdhulp met betrekking tot zo thuis mogelijk opgroeien, en welke factoren deze wensen en behoeften kunnen bevorderen en belemmeren. Om dit inzicht te verkrijgen zijn er semigestructureerde diepte-interviews ($N=12$) afgenomen bij jongeren die in een pleeggezin, gezinshuis of op een leefgroep wonen. De resultaten laten zien dat jongeren het belangrijk vinden om gezien en gehoord te worden. Ze willen graag dicht bij hun familie wonen en vinden een stabiele woonplek belangrijk. Ook hebben zij behoefte aan eigen regie en een slaapkamer voor zichzelf. Bovenstaande factoren kunnen zowel bevorderend als belemmerend werken. Deze studie toont aan dat het begrip 'veiligheid' keert terug in alle wensen en behoeften. Het is van belang dat een kind zich thuis en veilig voelt op de plek waar hij woont. Hierbij zijn respect naar elkaar en het hebben van vertrouwen belangrijk. Beslissingen dienen samen met de jongeren genomen te worden. Het is belangrijk dat jongeren een eigen kamer hebben waar zij hun veilige plek kunnen creëren en dat zij op een vaste plek kunnen wonen in de buurt van hun familie.

Kernwoorden: thuisgevoel, veiligheid, hechting, stabiliteit, samen beslissen

Je veilig en vertrouwd voelen op de plek waar je woont

Wanneer kinderen zo normaal en zo thuis mogelijk opgroeien, kunnen zij zich optimaal ontwikkelen (Oomen et. al., 2017). In het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) staat beschreven dat kinderen het recht hebben om bij de eigen ouders of verzorgers op te groeien (Unicef, 2009). Daarom vindt jeugdhulp zo veel mogelijk thuis plaats en waar niet mogelijk op een plaats die zoveel mogelijk op een gezin lijkt (Van Diemen-Steenvoorde, 2018). In Nederland wonen ruim 46 duizend kinderen niet meer bij hun eigen gezin (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2017). Voornamelijk omdat de veiligheid van het kind in gedrang is of omdat er sprake is van gedrags- en ontwikkelingsproblemen bij het kind waardoor ouders de zorg van hun kind niet langer kunnen waarborgen (Bartelink, 2013)

Indien het voor ouders niet langer mogelijk is om hun kinderen thuis op te voeden kan het een goede uitkomst zijn om een kind uit huis te plaatsen (Bartelink, 2013). Het biedt ouders en kinderen de kans om de (probleem)situatie waarin zij verkeren op te lossen (Bartelink, Ten Berge & Van Vianen, 2017). De uithuisplaatsing van een kind is geen doel op zich, maar een middel om ervoor te zorgen dat het kind veilig is en zich goed kan ontwikkelen. Desalniettemin is de beslissing tot uithuisplaatsing een ingrijpende beslissing voor zowel de ouders als het kind (Bartelink, et. al., 2017). Daarom is het van belang dat hulpverleners weten wanneer en voor wie een uithuisplaatsing effectief is (Bartelink, 2013). Deze beslissing moet alleen worden genomen als het wordt gezien als het ‘laatste redmiddel’ en er geen andere oplossingen meer zijn (Bartelink, et. al., 2017).

Wanneer is besloten tot uithuisplaatsing van een kind, is de volgende stap om na te gaan waar het kind het beste geplaatst kan worden (Bartelink, et. al., 2017). In het algemeen zijn er drie verschillende mogelijkheden: (1) een (netwerk)pleeggezin, (2) een gezinshuis, of (3) een residentiële leefgroep. Wanneer een kind uit huis wordt geplaatst, wordt de voorkeur gegeven om het kind in een pleeggezin of gezinshuis te plaatsen (Leloux-Opmeer, Kuiper, Swaab & Scholte, 2016). Een plaatsing in een residentiële leefgroep is alleen geoorloofd wanneer dat in het belang is van het kind (Oomen et al., 2017). Het is belangrijk om kinderen na een uithuisplaatsing een stabiele omgeving te bieden met een positief perspectief (Stichting Het Vergeten Kind, 2019). Dat wil zeggen dat zij direct op een vaste, juiste, fijne en veilige plek kunnen wonen.

Factoren die van invloed kunnen zijn op een (on)stabiele plaatsing

Kinderen die uit huis geplaatst worden zijn vaak niet in staat om op een goede en bevredigende manier de volwassen leeftijd te bereiken. In de meeste westerse samenlevingen is dit dan ook een punt van zorg (Stein & Munro, 2008). De hulp binnen de jeugdzorg in Nederland kenmerkt zich al een langere tijd door vele doorplaatsingen van kinderen

(Bartelink & Van der Steege, 2012). Zo liggen de breakdown (ongeplande verplaatsing) cijfers van de pleegzorg in Nederland al jarenlang erg hoog. Ongeveer 25 tot 30% van het aantal bedoelde langdurige pleeggezinplaatsingen wordt voortijdig beëindigd (Haans, 2017).

In de literatuur staan verschillende factoren beschreven die samenhangen met een breakdown (Zoon, 2014). Ten eerste is de leeftijd van een kind een belangrijk voorspeller. Hoe hoger de leeftijd van het kind, hoe hoger het risico op een breakdown (Ter Meulen, Vinke, De Baat & Spoelstra, 2014). Ook speelt het probleemgedrag van het kind een rol bij een breakdown (Barth et al., 2007). Zo is de kans op een breakdown twee keer zo hoog bij kinderen met externaliserend probleemgedrag, dan bij kinderen zonder gedragsproblemen (Van Oijen & Strijker, 2010). Daarnaast blijkt dat wanneer kinderen voorheen vaker verplaatst zijn, de kans op een breakdown bij de actuele plaatsing hoger is (Van Oijen & Strijker, 2010). Niet alleen in pleeggezinnen maar ook in gezinshuizen worden kinderen voortijdig uit huis geplaatst. Zo blijkt uit onderzoek van Gardeniers en de Vries (2012) dat 65% van de gezinshuishouders wel eens een ongewenste of vroegtijdige uithuisplaatsing heeft meegemaakt. Het probleemgedrag van kinderen in gezinshuizen kan van invloed zijn op een stabiele plaatsing (Christiansen, Havik & Anderssen, 2010). Onveilig en grenzeloos gedrag van kinderen wordt door gezinshuisouders als het meest moeilijk ervaren (Van der Vliet, 2013).

Om een voortijdig en ongepland vertrek te voorkomen is het van belang dat hulpverleners goed luisteren naar kinderen, dat zij vragen wat de verwachtingen van de kinderen zijn, en dat hulpverleners kinderen een stem geven (De Lange, Addink, Haspels & Geurts, 2017).

Gevolgen van doorverplaatsingen binnen de jeugdzorg

De afgelopen decennia is er steeds meer wetenschappelijke en beleidsmatige aandacht voor de uithuisplaatsing en verplaatsing van kinderen in de jeugdzorg en de negatieve gevolgen hiervan (Hyde & Kammerer, 2009). Het komt helaas veel voor dat kinderen die uit huis zijn geplaatst, steeds weer moeten verhuizen naar een andere woonplek (Bartelink & Van der Steege, 2012). Het herhaaldelijk verplaatsen van kinderen van de ene opvoedomgeving naar de andere, kent vele nare gevolgen (Strijker & Knorth, 2007). Zo kan dit negatieve gevolgen hebben voor het functioneren en welbevinden van het kind. Hetgeen kan leiden tot een stagnering in de ontwikkeling van een kind (Zoon, 2014). Het gevolg hiervan is dat het gedrag van het kind zich uit in een verminderde agressieregulatie en een negatief zelfbeeld. Ook onderzoek van Ward (2009) toont aan dat de voortdurende verandering van de woonplek van kinderen en jongeren, een grote invloed kan hebben op het emotionele welzijn van een kind en op hun gevoel van eigenwaarde en identiteit.

Daarnaast kan het herhaaldelijk verplaatsen van kinderen een negatieve invloed hebben op het gedrag van kinderen (Newton, Litrownik, & Landsverk, 2000). Zo gaat het vaak verplaatsen van kinderen gepaard met een toename van externaliserend probleemgedrag. Kinderen in de pleegzorg die herhaaldelijk verplaatst worden hebben een verhoogd risico van 36% tot 63% op gedragsproblemen in vergelijking met kinderen die wel stabiliteit in de pleegzorg ervaren (Rubin, O'Reilly, Luan & Localio, 2007). Ook kan het vaak verplaatsen een negatieve invloed hebben op de geestelijke gezondheid en de schoolprestaties van een kind (Leonard & Gudiño, 2016).

Verder is het mogelijk dat kinderen die vaak verplaatst worden het steeds lastiger vinden om zich te binden aan nieuwe pleegouders of hulpverleners (Singer, Doornenbal, & Okma, 2002). Per definitie hebben kinderen die uit huis geplaatst worden te maken met een afgebroken gehechtheidsrelatie of een andere verstoorde gehechtheidsrelatie (Ter Meulen et al., 2014). Bij iedere overplaatsing verliest het kind vertrouwen in zichzelf en ook in de hulpverlening (Van der Helm, 2018). Wanneer kinderen opnieuw moeten verhuizen naar een andere woonplek, wordt de gehechtheidsrelatie opnieuw verbroken met de hulpverleners.

Huidig Onderzoek

Dit onderzoek richt zich op één van de actielijnen van het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien (Rijksoverheid, 2018). Dit aandachtspunt is belangrijk omdat elk kind recht heeft om in een liefdevolle en stabiele omgeving op te groeien (Rijksoverheid, 2018). Het Actieprogramma heeft als doel jeugdhulp en jeugdbescherming merkbaar beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat zij op tijd passende hulp ontvangen (Rijksoverheid, 2018). Er mist nog veel kwalitatief onderzoek naar de complexiteit van het dagelijks leven vanuit het perspectief van kinderen en jongeren zelf. De visie van jongeren met betrekking tot het zo thuis mogelijk opgroeien ontbreekt in het huidige actieprogramma en dient verder onderzocht te worden. Dit onderzoek richt zich op de ervaringen die jongeren hebben en hoe deze hun dagelijks leven beïnvloeden. Van belang is om de feedback die jongeren geven te integreren in de aanbevelingen voor de zorgprofessionals omdat zij de ervaringsdeskundigen zijn (Hyde & Kammerer, 2009).

Vanuit de nieuwe jeugdwet is het streven om kinderen in een zo normaal mogelijke opvoedingssituatie te laten opgroeien (Van der Helm, 2018). Echter, de huidige situatie toont aan dat dit doel nog niet gerealiseerd is en er nog steeds kinderen zijn die in de residentiële jeugdzorg leven (Friele et al., 2018). Daarentegen is het niet realistisch om de residentiële jeugdzorg volledig uit de samenleving te bannen. Voor een kleine groep jongeren de enige manier is om behandeling te bieden (De Valk, Kuiper, Van Der Helm, Maas & Stams, 2016). Om die reden kiest dit onderzoek ervoor om zowel jongeren in pleeggezinnen en

gezinshuizen als jongeren in leefgroepen te bevragen over hun wensen en behoeften met betrekking tot zo thuis mogelijk opgroeien. Het doel van deze studie is inzicht verkrijgen in wat kinderen en jongeren ervaren als een juiste, fijne en veilige plek. De vraag die in dit onderzoek centraal staat is *Wat zijn de wensen en behoeften van jongeren in de jeugdhulp met betrekking tot het zo thuis mogelijk opgroeien, wat zijn de bevorderende en belemmerende factoren hierbij, en op welke wijze kunnen hulpverleners daarop in spelen?* Hieronder worden een aantal begrippen besproken die van invloed kunnen zijn op het zo thuis mogelijk opgroeien: samen beslissen, juiste plek, veiligheid, stabiliteit, thuisgevoel en hechting.

Theoretisch kader

Samen beslissen

Het is van belang om zo veel mogelijk samen met de ouders en het kind te beslissen over de uithuisplaatsing (Bartelink et al., 2017). Beslissingen die worden genomen hebben immers een impact op hun leven. De wensen en verwachtingen van de ouders en het kind moeten daarom leidend zijn (Bartelink, Meuwissen & Eijgenraam, 2017). Om een goede samenwerking tussen de professional en de ouders en het kind te creëren is het van belang dat de professional de voorkeur van de ouders en het kind volgt (Bartelink et al., 2017). Daarom is het belangrijk dat de jeugdprofessional goed luistert naar de verwachtingen van de ouders en het kind, hen goed informeert over wat wel en niet werkt en zonder oordeel luistert naar de problemen die de ouders en het kind ervaren (Bartelink et al., 2017). Ook de ouders en het kind moeten bereid zijn tot samenwerking met de jeugdprofessional en open staan voor de kennis en ervaring van de professional.

Juiste plek

Om te beslissen waar het kind na de uithuisplaatsing het beste geplaatst kan worden (Bartelink et al., 2017), en om te kijken wat de juiste plek is voor het kind (Stichting Het Vergeten Kind, 2019), moet het volgende worden uitgezocht: (1) Heeft het kind gedrags- of ontwikkelingsproblemen? (2) Zijn de gedragsproblemen ernstig? (3) Kan er van het kind verwacht worden dat het kan functioneren in een gezinssetting? (4) Is er in het sociale netwerk van een kind een gezin beschikbaar die het kind veiligheid kan bieden en zijn deze pleegouders voldoende toegerust? (5) Is het mogelijk om de opvoedingscapaciteiten van ouders en de ontwikkelingsbehoeften van het kind op aanvaardbare termijn in balans te brengen (Bartelink et al., 2017)?

Veiligheid

Na een uithuisplaatsing is het een belangrijk doel om de veiligheid van het kind te herstellen (Bartelink et al., 2017). Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een goede

ontwikkeling. Als een kind zich veilig en geborgen voelt kan het zich gunstig ontwikkelen (Carrière, 2010). Veiligheid voor een kind betekent in de eerste plaats de aanwezigheid van regelmaat en structuur. Ouders en opvoeders moeten overzicht, structuur en continuïteit kunnen bieden. Wanneer zij dit onvoldoende kunnen waarborgen is het van belang dat hulpverleners, pleegouders of gezinshuisouders dit van hen kunnen overnemen (Ten Berge & Bakker, 2005). Ten tweede betekent het bieden van veiligheid voor een kind, het geven van lichamelijke en emotionele zorg. Ten derde betreft de veiligheid van een kind dat het kind een gevoel van geborgenheid ervaart (Ten Berge & Bakker, 2005).

Stabiliteit

Ook is het belangrijk om kinderen een vaste en stabiele woonplek te bieden en te zorgen voor een succesvolle plaatsing: een stabiele plaatsing in een pleeggezin of het succesvol doorlopen van een behandeling in de residentiële jeugdzorg (Bartelink et al., 2017). Dit is met name van belang voor het welzijn van kinderen en voor hun gehechtheid (Juffer, 2010; Christiansen, Havik, & Anderssen, 2010). Het belang van een stabiele opvoedingssituatie voor kinderen die uit huis zijn geplaatst, wordt in meerdere verdragen en wetten genoemd (Strijker & Knorth, 2007). Er is meer aandacht nodig voor goede matching zodat stabiele woonplekken kunnen ontstaan. Daarnaast is het van belang dat kinderen te maken hebben met een vast aanspreekpunt (Bartelink et al., 2017). Uit onderzoek van Verheijden (2015) blijkt dat jongeren de wisseling van begeleiders als negatief ervaren omdat dit onduidelijkheid en verlies van vertrouwen met zich mee brengt. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat kinderen het als positief ervaren wanneer ze een vertrouwensband hebben met hun begeleider. Omdat kinderen gebaat zijn bij een stabiele gehechtheidsrelatie is het van belang dat deze in stand worden gehouden (Juffer, 2010).

Thuisgevoel

Wanneer een kind uit huis is geplaatst, heeft het kind het recht om zo thuis mogelijk op te groeien (Rijksoverheid, 2018). Het thuisgevoel is voor iedereen belangrijk (Duyvendak, 2009). Dit gevoel is echter lastig te omschrijven (Van der Graaff & Duyvendak, 2009). Het thuis voelen hangt vooral samen met een gevoel van vertrouwen. Als we ons ergens thuis voelen dan voelen we daar ons meestal ook vertrouwd (Duyvendak, 2009). Weliswaar is dit vertrouwde gevoel niet voldoende voor een thuisgevoel. Herkenbaarheid, veiligheid, voorspelbaarheid en vanzelfsprekendheid zijn ook voorwaarden om je ergens thuis te voelen (Duyvendak, 2009). Daarnaast spelen verschillende emoties, gemoedstanden en bepaalde situaties een rol bij het thuis voelen (Duyvendak, 2009). Zo voelen mensen zich op hun gemak op een veilige, comfortabele en voorspelbare plek. Ook vinden we situaties waarin wij onszelf kunnen zijn en wij ons verbonden voelen met gelijkgestemden van belang. We zijn

ons pas bewust van een thuisgevoel, wanneer we de plek die als thuis voelt verlaten of wanneer de plek verandert (Duyvendak, 2009). Ook kunnen mensen zich hechten aan een plek. Dit houdt in dat mensen zich verbonden voelen met een plek waar zij zich thuis voelen (Van der Graaff & Duyvendak, 2009). Voor een mens is het belangrijk dat hij¹ zich ergens thuis voelt (Duyvendak, 2011). Een thuisgevoel kan zorgen voor een stabiele basis.

Hechting

De hechtingstheorie van Bowlby (1977) toont aan dat kinderen van nature worden geboren met een gehechtheidsmechanisme. Gehechtheid ontstaat bij ieder kind van nature en is de aangeboren neiging om steun te zoeken bij iemand die sterker is (Juffer, 2010). De kwaliteit van de gehechtheid kan verschillen en wordt meestal omschreven als veilig of onveilig gehecht. Veilig gehechte kinderen weten dat ze hun vaste opvoeder(s), meestal de ouder(s,) kunnen vertrouwen en laten openlijk hun angst en verdriet zien omdat zij weten dat ze beschermd en getroost zullen worden (Juffer, 2010). Onveilig gehechte kinderen hebben juist moeite met het vinden van een goede balans tussen het aan de ene kant gerustgesteld worden en aan de andere kant weer gaan spelen (exploreren). Wanneer kinderen veilig gehecht zijn, kunnen zij emoties beter reguleren en hebben zij betere sociale vaardigheden dan onveilig gehechte kinderen. Wanneer kinderen onveilig gehecht zijn kan dit leiden tot gedragsproblemen, problemen met zelfwaardering, problemen met de eigenwaarde en moeite hebben met het aangaan van nieuwe relaties (Juffer, 2010). Ook is het mogelijk dat wanneer kinderen onveilig gehecht zijn, dit een bedreiging kan vormen voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling (Bartelink & De Baat, 2013).

Omdat kinderen worden geboren met het hechtingsmechanisme, kunnen zij de gehechtheid niet overslaan of uitstellen (Van IJzendoorn, 2008, 2010). Ieder kind hecht zich daarom tijdens zijn eerste levensjaar, zelfs wanneer de ouders het kind verwaarlozen of mishandelen. Uit onderzoek van Cyr, Euser, Bakermans-Kranenburg en Van IJzendoorn (2010) blijkt dat mishandelde kinderen een sterk verhoogd risico hebben op onveilige gehechtheid. Kinderen hechten zich altijd aan ouderfiguren die beschikbaar zijn voor hun verzorging (Juffer, 2010). Daarom kunnen kinderen ook een gehechtheidsrelatie opbouwen met de gastouders, leidsters in de kinderopvang, met pleegouders (Van IJzendoorn, 2008, 2010) of met hulpverleners (De Wolff, et. al., 2014).

Het opbouwen van een veilige gehechtheidsrelatie kan bijdragen aan het herstel van een onveilige hechting (Juffer, 2010). De gehechtheidsrelaties die kinderen opbouwen met een ander ouderfiguur kunnen net zo veilig zijn als wanneer kinderen een gehechtheidsrelatie

---

¹ Overall waar 'hij' staat kan ook 'zij' gelezen worden.

met hun biologische ouders opbouwen (Van den Dries, Juffer, Van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2009). Echter, wanneer vervangende ouderfiguren zich onvoldoende inzetten om voor het kind te zorgen, zal het kind dit ervaren als een tekort in de emotionele beschikbaarheid van de ouderfiguur. Dit kan een risico vormen voor een onveilige gehechtheidsrelatie (Juffer, 2010). Tot slot is ook de zekerheid van een stabiele woonplek een belangrijke voorwaarde voor het opbouwen van een veilige gehechtheidsrelatie met een andere ouderfiguur (De Wolff et al., 2014).

Bovenstaande gegevens onderschrijven het belang van een stabiele plaatsing in de jeugdzorg om zo een stabiele gehechtheidsrelatie te waarborgen. Daarnaast is het belangrijk dat kinderen wonen op een plek die voelt als een veilige plek. Kinderen hebben behoefte aan voorspelbaarheid en duidelijkheid, dit zorgt voor een gevoel van veiligheid (Ten Berge & Bakker, 2009). Hierbij is het van belang dat kinderen kunnen rekenen op minstens één vaste verzorger en dat zij genieten van een stabiele leefomgeving en stabiele leefomstandigheden.

Methode

Type onderzoek

Dit onderzoek betrof een kwalitatief explorierend en beschrijvend onderzoek. Bij deze manier van onderzoek doen kan de situatie diepgaand en realistisch onderzocht worden (Boeije, 2010). Verder is kwalitatief onderzoek gericht op het gedetailleerd beschrijven van situaties, gebeurtenissen, contexten, sociale interacties en belevingen (Baarda, 2014). In dit onderzoek is gekozen voor kwalitatief onderzoek omdat op deze manier de wensen en behoeften van jongeren helder beschreven kunnen worden vanuit hun eigen perspectief. Bij kwalitatief onderzoek is de onderzoeker geïnteresseerd in de betekenis die de onderzochte personen zelf aan situaties geven. Antwoorden die niet voor de hand liggend zijn, kunnen door middel van kwalitatief onderzoek boven tafel komen (Boeije, 2010).

Respondenten

Het onderzoek werd uitgevoerd onder verschillende jongeren ($N=12$) die uit huis geplaatst zijn en nu wonen in een vorm van residentiële jeugdzorg (d.w.z. pleeggezin, gezinshuis of behandelgroep). De respondenten werden met behulp van Stichting Het Vergeten Kind benaderd. Om zo compleet en betrouwbaar mogelijk de onderzoeksvraag te beantwoorden, werden er verschillende respondenten benaderd: jongeren die verblijven in de pleegzorg, jongeren die wonen in een gezinshuis of jongeren die wonen in een residentiële woon/leef groep. Hier is voor gekozen omdat zo de resultaten met elkaar vergeleken kunnen worden. In totaal hebben twaalf jongeren in de leeftijd van 14 tot 18 jaar deelgenomen aan dit onderzoek, waarvan 6 jongens en 6 meisjes.

Onderzoeksinstrumenten

De data werd verzameld door middel van semigestructureerde diepte-interviews. Voordat het interview van start ging heeft de onderzoeker zich voorgesteld en uitleg geven over het doel van het onderzoek. Vervolgens werd de anonimiteit van dit onderzoek benadrukt (Boeije, 2010). Ten slotte heeft de jongere/gezaghebbende toestemming gegeven om het interview op te nemen en de gegevens te gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek (bijlage 1 en 2). In de literatuurstudie van dit onderzoek worden verschillende theoretische concepten beschreven. Deze vormden de basis voor de interviewtopics (bijlage 3). Hier is voor gekozen omdat op deze manier er doorgevraagd kan worden over bepaalde onderwerpen wanneer antwoorden niet duidelijk blijken of wanneer er interessante gegevens achter een antwoord schuilgaan. De topics met de bijbehorende vragen zijn zodanig geformuleerd dat er ruimte was om door te vragen. Bijvoorbeeld wanneer een antwoord niet helemaal duidelijk was. Dit werd gedaan om de interne validiteit te vergroten. Ook werd er tijdens het interview, na elke topic, een kleine samenvatting gegeven van de besproken informatie om zo de betrouwbaarheid te vergroten (Baarda, De Goede, & Teunissen, 2009). Bij het afnemen van de interviews, en bij het verwerken van de resultaten, werd er rekening gehouden met de ethische checklist volgens de APA-voorwaarden. Bij het afnemen van de interviews, heeft de onderzoeker open vragen gesteld en non-verbale technieken gebruikt. Tijdens het interview werd het onderzoeksdoel voor ogen gehouden zodat er niet te veel (overbodige) informatie werd gegeven (Plochg & Van Zwieten, 2006).

Kwalitatieve analyse

Elk interview is opgenomen en vervolgens verbatim getranscribeerd om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen (Boeije, 2010). De data werden vervolgens op een inductieve wijze geanalyseerd. De antwoorden werden eerst open gecodeerd waarbij verschillende fragmenten een passende code kregen. Deze code gaf aan wat het onderwerp was van het fragment. Vervolgens werden de verschillende codes axiaal gecodeerd. De verschillende open codes werden met elkaar vergeleken en bij elkaar gevoegd. Deze codes kregen samen een overkoepelde code. Tot slot werd er bij het selectief coderen structuur aangebracht in de veelheid van de verschillende codes (bijlage 4). Deze codes werden vervolgens vergeleken met de literatuur (Boeije, 2005).

Resultaten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen uit de interviews met de jongeren (n = 12) weergegeven. In deze studie is onderzocht wat de wensen en behoeften zijn van jongeren in de jeugdhulp met betrekking tot het zo thuis mogelijk opgroeien en wat

hierbij de bevorderende en belemmerende factoren zijn. Uit de interviews met de jongeren komen meerdere thema's naar voren die volgens de respondenten belangrijk zijn bij het zo thuis mogelijk opgroeien, namelijk de uithuisplaatsing en woonplekken, band met belangrijke anderen, eigen regie, stabiliteit en fysieke factoren. Deze thema's kunnen zowel bevorderend als belemmerend werken en worden hieronder verder uiteengezet. De thema's worden in volgorde van relevantie besproken.

De uithuisplaatsing en woonplekken

De jongeren in dit onderzoek zijn op verschillende leeftijden uit huis geplaatst. Ongeveer de helft van de jongeren is op jonge leeftijd (vier jaar of jonger) in aanraking met jeugdzorg gekomen en is ook op deze leeftijd uit huis geplaatst. De andere helft van de jongeren zijn op latere leeftijd uit huis geplaatst. Het overgrote merendeel van de jongeren is uit huis geplaatst omdat de ouders niet meer goed voor hen konden zorgen. Daarnaast was er bij een klein groepje jongeren sprake van een vrijwillige uithuisplaatsing:

“Door alles wat er gebeurd was, ik ging veel op straat hangen en verkeerde dingen doen [...] en ik kreeg veel meer ruzie met mijn moeder. We hadden wel een beetje een band over en toen hadden we allebei zoiets van dit moeten we nog sparen [...] als we nu bij elkaar blijven gaan we alleen nog maar verder uit elkaar” (Jongen gezinshuis, 16 jaar)

De meeste jongeren zijn na hun uithuisplaatsing meerdere keren verhuisd naar een andere woonplek, en hebben op 2 tot 16 verschillende plekken gewoond. De jongeren geven verschillende redenen waarom zij moesten verhuizen. Zo geeft een klein groepje jongeren aan dat zij moesten verhuizen omdat het gezinshuis er mee stopte of omdat zij te oud werden voor een leefgroep. Andere jongeren benoemen dat zij ergens anders gingen wonen omdat er veel ruzie was met hun pleegouders of gezinshuisouders. Ten slotte waren er ook twee jongeren die niet op hun vorige woonplek konden blijven wonen omdat er binnen het pleeggezin sprake was van mishandeling.

Band met belangrijke anderen

Een veel gehoord thema in relatie met zo thuis mogelijk opgroeien had betrekking op de band die jongeren hebben met belangrijke anderen. Hieronder vallen gezien en gehoord worden, vertrouwen, respect, huisgenoten en contact met de biologische ouders.

Gezien en gehoord worden. De jongeren benoemen dat zij zich veilig voelen op de plek waar ze wonen wanneer zij zichzelf kunnen zijn en wanneer zij alles met hun pleegouders, gezinshuisouders of de leiding kunnen delen.

De jongeren die in een pleeggezin wonen vinden het fijn dat hun pleegouder(s) goed voor hen zorgen, dat zij liefde van hen ontvangen, dat zij alles aan hun pleegouder(s) kunnen vertellen en altijd bij hen terecht kunnen. De jongeren die in een gezinshuis wonen vinden het

prettig dat hun gezinshuisouders ervoor zorgen dat zij zich thuis voelen, dat ze de ruimte krijgen, dat ze hulp ontvangen en dat zij interesse tonen en vragen hoe het met de jongeren gaat.

“Ze komen vaak even naar binnen gelopen en vragen dan hoe gaat het, heb je hulp ergens bij nodig? Ze komen best wel vaak naar je toe voor een gesprekje [...] dan denk ik van ja wel fijn [...] Maar gewoon, ik kan bijna wel zeggen dat ze je opvangen alsof je een kind van hun bent” (Meisje gezinshuis, 17 jaar)

Anderzijds benoemt het overgrote merendeel van de jongeren die in een pleeggezin of gezinshuis wonen dat zij het niet fijn vinden wanneer hun pleegouders of gezinshuisouders te streng of te bezorgd zijn en dat zij soms meer vrijheid willen hebben.

“Vandaag was ik dan iets later thuis van school en dan is ze gelijk bezorgd en begint ze een beetje boos te doen” (Jongen pleeggezin, 16 jaar)

De jongeren die op een leefgroep wonen geven aan dat zij het fijn vinden dat de leiding hen helpt met de dingen die ze lastig vinden. Zo helpen zij de jongeren met het regelen van geldzaken of het vinden van een vervolgopleiding. Ook geven de jongeren aan dat zij het fijn vinden dat de leiding interesse toont en vraagt aan de jongeren hoe het met ze gaat. Tevens vinden de jongeren het belangrijk dat er naar ze geluisterd wordt.

“Er wordt geluisterd naar de dingen die je aangeeft. En je mag zelf dingen inbrengen [...] de manier waarop alles heel open wordt besproken is best wel prettig [...] Hier zijn de begeleiders gewoon fijne mensen om je heen waarbij je je ei kwijt kan” (Meisje leefgroep, 17 jaar)

Echter, benoemen de jongeren die op een leefgroep wonen dat zij het niet fijn vinden wanneer de leiding er te veel op aandringt om te praten als er iets aan de hand is. De jongeren hebben dan meer de behoefte om even met rust gelaten te worden.

“Als er iets is kom naar ons toe maar het is niet fijn als ze pushen. Dus niet als ze iets zien dat ze het meteen gaan vragen want dat kan heel confronterend zijn” (Meisje leefgroep, 17 jaar)

Vertrouwen. De meeste jongeren geven aan dat wanneer zij zich thuis voelen, vertrouwen daarbij belangrijk is. Zo voelen zij zich vertrouwd op hun woonplek wanneer zij zichzelf kunnen zijn, wanneer ze de vrijheid hebben en wanneer zij hun pleegouders, gezinshuisouders of de leiding kunnen vertrouwen. Alle jongeren behalve één kunnen hun pleegouders, gezinshuisouders of de leiding dan ook het beste vertrouwen op de plek waar zij nu wonen. Dit komt doordat ze weten dat wanneer ze iets aan hun pleegouders, gezinshuisouders of aan de leiding vertellen, dit niet verder doorverteld wordt aan de andere jongeren.

“Stel dat als ik iets heb en ik vind het niet fijn dat dat dan met iedereen wordt besproken [...] de groepsleiding doet dat dan ook niet. En dat vind ik ook echt wel chill”
(Meisje leefgroep, 16 jaar)

Ook blijkt uit de interviews dat meisjes vaker hun vrouwelijke pleegouder, gezinshuisouder of leider vertrouwen en jongens vaker hun mannelijke verzorger. Wel vinden de jongeren het lastig om iemand te vertrouwen en kan het daarom even duren voordat ze hun pleegouder(s), gezinshuisouders of de leiding kunnen vertrouwen. Zo benoemt één van de jongeren dat zij het lastig vindt om haar gezinshuisouders te vertrouwen omdat zij volwassen zijn en zij bang is dat de dingen die zij vertelt bij anderen terecht komen.

“Ze zijn volwassen en in principe een soort van jouw begeleiders. En met sommige dingen hebben zij nog meldplicht zegmaar. En ik wil niet zeggen dat ik dingen stiekem doe, maar toch” (Meisje gezinshuis, 17 jaar)

Verder vindt een groot gedeelte van de jongeren het belangrijk dat zij andersom ook het vertrouwen krijgen van hun pleegouders, gezinshuisouders of de leiding.

“Ik merk ook dat ik vertrouwen krijg van C. en I. Ze kennen mij nog helemaal niet zo heel goed. Dat als ik zoiets heb van, ik ga ff de stad in dan is het prima maar laat wel even weten wanneer je thuis bent. En dat ben ik helemaal niet gewend eigenlijk. Dat ik in principe kan gaan en staan” (Meisje gezinshuis, 16 jaar)

Respect. Meerdere jongeren benoemen dat ze zich fijn voelen op de plek waar ze wonen, omdat ze met respect behandeld worden door hun verzorgers en door de andere jongeren die in het pleeggezin, gezinshuis of op de leefgroep wonen. Dit houdt in dat de jongeren geaccepteerd worden zoals ze zijn. Ook benoemen de jongeren dat ze zich meer op hun gemak voelen op de plek waar ze wonen omdat ze respect naar elkaar toe tonen.

“Als het moet zullen ze echt wel streng zijn maar als jij met respect met hun omgaat dan krijg je dat terug en dat is superfijn [...] Dat respect voor elkaar maakt het wel heel erg dat ik mij hier op mijn gemak voel [...] wanneer ik dat wil word ik met rust gelaten. Dat zorgt er ook voor dat je daarna een prettig gesprek aan kunt gaan omdat ze jou respecteren en jouw manier van doen respecteren. Wie je ook bent en wat je ook bent respecteren” (Meisje leefgroep, 17 jaar)

Huisgenoten. Uit de interviews blijkt dat de jongeren de sfeer in het pleeggezin, gezinshuis of op de leefgroep belangrijk vinden en dat een goede sfeer bijdraagt aan het thuisgevoel. Ook geven de jongeren aan dat zij het prettig vinden om met jongeren van hun eigen leeftijd te wonen.

“Op mijn vorige groep zat ik ook nog met de kleine kindjes en dat vond ik niet zo fijn [...] dan hadden we het over iets serieus dan maken ze daar grapjes om. En ze zijn altijd zo druk” (Meisje leefgroep, 16 jaar)

Verder benoemen de meeste jongeren dat de andere kinderen/jongeren ervoor kunnen zorgen of zij zich wel of niet veilig voelen op de plek waar ze wonen. Zo benoemen sommige jongeren dat er in hun vorige pleeggezin, gezinshuis of leefgroep sprake was van mishandeling of vechtpartijen. Daardoor hebben zij zich op deze plekken veel minder veilig, of niet veilig gevoeld. De jongeren geven aan dat zij het fijn vinden dat iedereen prettig met elkaar omgaat en dat ruzies snel worden opgelost.

“Ik voel mij hier wel veilig omdat hier eigenlijk bijna geen ruzies ontstaan. Wel eens conflicten of meningsverschillen maar dat is logisch. Maar echt ruzies komen hier bijna niet voor. Soms is er wel een jongen die heeft dan last van een woede aanval maar dat wordt dan ook goed geregeld” (Jongen gezinshuis, 16 jaar)

Contact met biologische ouders. Alle jongeren behalve één hebben nog contact met één van de biologische ouders. Enkele jongeren hebben nog contact met beide ouders. Het overgrote merendeel van de jongeren zegt er geen probleem mee te hebben dat zij hun andere ouder niet zien omdat zij dit gewend zijn of omdat zij vaak ruzie hadden. Ongeveer de helft van de jongeren geeft aan dat zij op dit moment goed contact hebben met hun ouder en omschrijven de band met hun ouders als goed. Zij gaan meestal ieder weekend naar hun ouder toe en vinden het fijn om hun ouder weer te zien.

“De band met mijn vader beschrijf ik als goed. Ik kom er gewoon vaak. En ik heb ook een band met familie van mijn vaders kant [...] mijn vader is er ook altijd voor mij, en daar heb ik ook echt heel veel aan” (Meisje pleeggezin, 17 jaar)

De andere helft van de jongeren heeft geen goede band met hun ouder. Zo geven de jongeren aan dat ze te veel op elkaar lijken en daarom kunnen botsen met hun ouder. Ook geven de jongeren aan dat er dingen in het verleden zijn gebeurd, zoals verslaving en mishandeling, waardoor de band nu niet goed is. Volgens deze jongeren ligt het aan de ouder(s) dat zij geen of slecht contact hebben.

Eigen regie

Ook eigen regie heeft invloed op zo thuis mogelijk opgroeien. Dit thema valt in de interviews uiteen in samen beslissen en het hebben van inspraak.

Samen beslissen. De meeste jongeren werden op jonge leeftijd niet betrokken bij de beslissingen waar zij na de uithuisplaatsing of doorverplaatsing gingen wonen. Zo geven ze aan dat de keus vaak al gemaakt was waar zij naartoe gingen. Wanneer de jongeren op oudere leeftijd (in de puberteit) moesten verhuizen werden zij meestal wel betrokken bij de beslissing

en mochten zij zelf aangeven waar ze graag wilden wonen. De jongeren geven aan dat zij dit erg fijn vonden en eindelijk het gevoel hadden dat er naar ze geluisterd werd.

“Ik heb voorheen nooit mogen beslissen waar ik ging wonen. En nu was het zo iets van je bent 17 dus we vinden jouw mening nu ook wel belangrijk [...] Dat was heel bijzonder. Ik vond het heel gek ja. Ik had überhaupt nooit verwacht dat ik de vraag zou krijgen van, vind je het wat of niet? Voorheen was het gewoon wij vinden dit passend dus je gaat hier heen. Dat is best wel moeilijk. Maar ik vond het nu wel fijn” (Meisje in gezinshuis, 17 jaar)

De jongeren die nu op een leefgroep wonen hebben er bewust voor gekozen om na een mislukte /afgebroken pleegzorgplaatsing of een vrijwillige uithuisplaatsing op een leefgroep te gaan wonen. Deze jongeren geven aan dat zij niet persé (meer) behoefte hebben aan een gezinssituatie en het niet prettig vinden wanneer andere volwassenen de rol van ouders op zich nemen. Daarentegen zeggen de jongeren die nu in een pleeggezin of gezinshuis wonen, dat zij juist wel behoefte hebben aan een gezinssituatie. Een jongen die in een gezinshuis woont en die vrijwillig uit huis is gegaan zegt hierover:

“Ik vind het ook wel fijn om nu nog in een soort gezin te wonen. Door heel veel dingen die er gebeurd zijn ga je heel snel van een kind naar een volwassen houding. Dan vind ik het ook wel fijn als ik dan thuiskom dat er nog voor mij gekookt wordt. Dat ik nog een klein beetje kind kan zijn” (Jongen in gezinshuis, 16 jaar)

Inspraak. Uit de interviews blijkt dat de jongeren die op de leefgroep wonen om het weekend naar hun eigen ‘netwerk’ toe moeten. Wanneer zij niet bij hun eigen netwerk terecht kunnen moeten zij naar een andere leefgroep toe. Hierin hebben zij geen eigen keuze. De helft van de jongeren geeft aan dat zij zich niet veilig voelen wanneer zij om het weekend naar een andere leefgroep toe moeten.

“Het netwerkweekend, dat voelt voor mij niet heel erg veilig omdat je of naar huis toe moet of naar een andere groep toe, en dat is niet echt mijn thuis” (Meisje leefgroep, 17 jaar)

De jongeren benoemen dat zij het fijn vinden wanneer zij zelf mogen beslissen waar zij in het netwerkweekend naar toe gaan. Zo blijven zij tijdens dit weekend liever op hun eigen groep.

Stabiliteit

Uit de interviews blijkt dat de meeste jongeren op hun huidige woonplek kunnen blijven wonen totdat zij 18 jaar zijn of tot wanneer zij zelf besluiten om uit huis te gaan. De jongeren geven aan dat zij deze zekerheid heel erg fijn vinden. Ook zorgt dit ervoor dat zij zich veilig voelen op de plek waar ze wonen. Bovendien vinden zij het prettig dat dit door hun pleegouders, gezinshuisouders of door de leiding wordt benoemd.

“Gewoon het idee ik mag hier zijn, en dat wordt ook gezegd [...] je indicatie loopt nog door dus je wordt niet zomaar weg gestuurd [...] als ik 18 ben, als ik dan nog geen begeleid wonen groep heb dan nog steeds mag ik hier wonen en dat wordt heel vaak herhaald. Het is eigenlijk wel heel fijn dat je weet dat je hier niet zomaar weg wordt gestuurd en in die zin voel ik mij wel heel veilig dat ik niet zomaar geen huis meer heb, of gedwongen wordt bij mijn moeder te wonen” (Meisje leefgroep, 17 jaar)

De zekerheid die de jongeren hebben zorgt er niet alleen voor dat zij zich veilig voelen op de plek waar ze wonen, maar zorgt er ook voor dat zij zich meer thuis voelen op hun woonplek. Op vorige woonplekken hadden zij deze zekerheid soms niet en was het niet duidelijk wanneer zij weer moesten verhuizen. De jongeren geven aan dat zij hier gestrest van raakten.

“Soms trok ik het niet meer [...] het was heel druk en als er een plek nodig was dan moest er iemand weg. Dan werd er of een andere plek gezocht of werd er gezegd je gaat tijdelijk naar je ouder, of je gaat naar een crisisgezin [...] iedere dag dacht ik wel van oké, misschien moet ik weg. Misschien wel misschien niet. Zo dacht ik heel vaak” (Meisje in gezinshuis, 16 jaar)

Fysieke factoren

Tot slot spelen ook fysieke factoren een rol bij zo thuis mogelijk opgroeien. Deze factoren vallen uiteen in locatie woonplek en eigen kamer.

Locatie woonplek. De locatie van de woonplek is voor de meeste jongeren erg belangrijk. De jongeren geven aan dat zij graag dicht in de buurt van hun ouders en vrienden willen wonen omdat zij hen dan makkelijker kunnen bezoeken. Sommige jongeren benoemen dat dit ervoor kan zorgen dat zij zich meer thuis voelen op de plek waar ze wonen. Ook vinden jongeren het prettig wanneer hun school niet te ver weg van hun woonplek is.

“Zoals in Friesland... Als ik een weekend naar mijn moeder ging dan was het anderhalf uur met de auto op en neer. En ik was ver weg van familie. En nu is alles dichtbij. Mijn moeder woont hier al een aantal jaar. Dus het is... ja hoe zeg je dat, je bent gewoon weer terug [...] deze plek is dicht bij mijn moeder en ik zit hier op school” (Meisje in gezinshuis, 16 jaar)

Eigen kamer. Meerdere jongeren benoemen dat ze behoefte hebben aan een eigen slaapkamer. Dit is voor hen een plek waar zij zich terug kunnen trekken, waar zij de rust krijgen die ze nodig hebben en waar zij hun eigen veilige plek kunnen creëren.

“Ik voel mij hier veilig omdat ik mijn eigen kamer heb en mijn eigen dingen [...] Dat is een soort van mijn eigen plek” (Jongen pleeggezin, 14 jaar)

Conclusie en Discussie

Het doel van het huidige onderzoek was om inzicht te krijgen in wat de wensen en behoeften zijn van jongeren in de jeugdhulp met betrekking tot zo thuis mogelijk opgroeien en welke factoren deze wensen en behoeften kunnen bevorderen en belemmeren. Recentelijk is naar aanleiding van de evaluatie van de nieuwe jeugdwet, het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd gelanceerd. Hierin staat beschreven dat kinderen die uit huis zijn geplaatst zo thuis mogelijk moeten opgroeien (Rijksoverheid, 2018). Het huidige onderzoek verkent wat jongeren in de jeugdhulp hier zelf onder verstaan.

Uit dit kwalitatieve onderzoek is gebleken dat het begrip ‘veiligheid’ een onderwerp is dat terugkeert in alle wensen en behoeften. In dit onderzoek lijkt het ervaren van een gevoel van veiligheid daarom synoniem aan zo thuis mogelijk opgroeien. Verder blijkt dat jongeren het belangrijk vinden dat zij door hun pleegouders, gezinshuisouders en de leiding, gezien en gehoord worden. Hierbij zijn een thuisgevoel, respect en vertrouwen van belang. De jongeren vinden ook de sfeer op hun woonplek belangrijk en wonen graag samen met leeftijdsgenoten. Ook kan er geconcludeerd worden dat jongeren het belangrijk vinden om betrokken te worden bij de beslissingen waar zij gaan wonen. Zo vinden de jongeren die op een leefgroep wonen het niet prettig wanneer zij in het netwerkweekend verplicht op een andere leefgroep moeten verblijven omdat zij zich op deze plek veel minder veilig voelen dan op hun eigen leefgroep. Verder vinden de jongeren het fijn wanneer zij de zekerheid hebben dat ze ergens mogen blijven wonen, hebben de jongeren behoefte aan een eigen kamer en is ook de locatie van de woonplek voor de jongeren van belang.

Sterke punten en beperkingen

Een sterk punt van dit onderzoek is de betrouwbaarheid van het onderzoek. Zo zijn er in dit onderzoek verschillende jongeren geïnterviewd: jongeren die in een pleeggezin, gezinshuis of op een leefgroep wonen. Deze jongeren konden genuanceerde informatie geven over hun ervaringen in de jeugdzorg en aanbevelingen geven voor verbeteringen in de jeugdzorg (Hyde & Kammerer, 2009). Tevens is ervoor gekozen om meerdere jongeren te interviewen om zo te kunnen vergelijken of de wensen en behoeften tussen jongeren die in een pleeggezin, gezinshuis of op een leefgroep wonen overeenkomen of van elkaar verschillen. Door gebruik te maken van semigestructureerde interviews was er ruimte voor diepgang in de gesprekken en konden de jongeren hun mening goed verwoorden.

Echter, bij het interpreteren van de onderzoeksresultaten dient er rekening te worden gehouden met de limitaties van het onderzoek. Zo is de beperkte omvang van de respondenten een beperking van dit onderzoek. Getracht werd om verschillende jongeren uit verschillende pleeggezinnen, gezinshuizen en leefgroepen te bevragen naar hun wensen en behoeften. Er

zijn echter vier jongeren van dezelfde leefgroep bevroegd en er zijn vier jongeren uit twee pleeggezinnen meegenomen in dit onderzoek. Derhalve kunnen de ervaringen van deze jongeren overeenkomen. Daardoor is het onduidelijk in welke mate de resultaten te generaliseren zijn (Baarda et al., 2009). Ook zijn in de interviews alle topics aan bod gekomen. Daarom is er soms in de interviews ook minder relevante informatie besproken en zijn de relevante items soms te kort besproken.

Discussiepunten

Naar aanleiding van de conclusies zal er op een aantal punten verdiepend worden ingegaan.

Uit de resultaten blijkt dat jongeren het belangrijk vinden om inspraak te hebben, hun eigen keuzes te maken en om onafhankelijk te zijn. Deze bevinding hangt samen met de zelfdeterminatie theorie die stelt dat autonomie een aangeboren psychologische behoefte is (Ryan & Deci, 2000). Autonomie verwijst naar het gevoel zelfstandig, zelfredzaam en onafhankelijk te willen zijn. Ook moeten jongeren de ruimte krijgen om dingen te ondernemen, uit te proberen en initiatieven te nemen. De ruimte krijgen houdt ook in dat er gelegenheid moet zijn voor de eigenheid van jongeren (Jongepier, Struijk, Van der Helm, 2010). Dit komt overeen met de bevinding in dit onderzoek dat jongeren behoefte hebben aan een eigen kamer om hier hun veilige plek te creëren. Juist daarom is een opvallende bevinding uit dit onderzoek dat jongeren op een leefgroep niet altijd op in hun eigen kamer kunnen slapen. Indien zij tijdens het netwerkweekend niet bij hun eigen netwerk terecht kunnen, zijn zij verplicht om op een andere leefgroep te verblijven.

Een andere belangrijke bevinding uit dit onderzoek is dat jongeren het van belang vinden om betrokken te worden bij de beslissingen waar zij gaan wonen. Op deze manier krijgen zij het gevoel dat er naar hen geluisterd wordt. Ook het ‘shared decision making’ model stelt dat het belangrijk is om gezamenlijk met alle partijen beslissingen te nemen (Elwyn et al., 2012). De jongeren die in een pleeggezin of gezinshuis wonen vinden het prettig om zorg en liefde te ontvangen. Deze resultaten suggereren dat zij graag een gevoel van geborgenheid willen ervaren (Ten Berge & Bakker, 2005). Het is interessant dat daartegenover jongeren die op een leefgroep wonen juist géén behoefte hebben aan een gezinssituatie en zij het niet fijn vinden wanneer andere volwassenen een ouderrol op zich nemen. Dit komt mogelijk omdat vorige pleegzorgplaatsingen bij deze jongeren zijn mislukt. Zo blijkt dat jongeren die vaker verplaatst zijn het steeds lastiger vinden om zich aan nieuwe pleegouders te binden (Singer, Doornenbal, & Okma, 2002).

Tot slot blijkt uit dit onderzoek, overeenkomstig met de literatuur, dat jongeren het enorm van belang vinden dat zij de zekerheid hebben dat zij ergens mogen blijven wonen en

dat dit ervoor kan zorgen dat zij zich meer thuis en veilig voelen (Duyvendak, 2009). Ook kan een thuisgevoel zorgen voor een stabiele basis (Duyvendak, 2011). Deze stabiliteit is niet alleen belangrijk voor het welzijn van de jongeren maar ook voor hun gehechtheid (Juffer, 2010; Christiansen, Havik, & Anderssen, 2010). Zo wordt de gehechtheidsrelatie met anderen verbroken telkens wanneer zij moeten verhuizen (Van der Helm, 2018). Mogelijk staat deze bevinding in verband met het feit dat ook de locatie van de woonplek voor de jongeren van belang is. Zo vinden jongeren het fijn om in de buurt van hun familie, vrienden en hun school te wonen. Tevens kan dit ervoor zorgen dat zij zich ook meer thuis voelen op hun woonplek. Deze bevinding borduurt voort op Van Der Graaf en Duyvendak (2009) die stellen dat mensen zich kunnen hechten aan een plek waar zij zich thuis voelen. Ook is het belangrijk dat jongeren in de buurt van hun ouders wonen zodat zij makkelijk contact kunnen onderhouden (Van den Bergh & Weterings, 2007). Bovendien kan gebrek aan contact met de voorheen belangrijke hechtingsfiguur zorgen voor angst, een trauma of verdere vervreemding van de ouder(s) (Robinson, Kruzich, Frisen, Jivanjee, & Pullmann, 2005). Verder stellen Ter Meulen en collega's (2014) dat ook de school een belangrijke omgevingsfactor kan zijn. Zo kan de school beschermend werken omdat het een continue factor is.

Implicaties voor de praktijk en suggesties voor vervolgonderzoek

Op basis van de inzichten uit deze studie worden aanbevelingen gedaan voor de praktijk en vervolgonderzoek om alle kinderen en jongeren in de jeugdhulp in de toekomst zo thuis en veilig mogelijk te laten opgroeien.

Ten eerste wordt aanbevolen om jongeren inspraak te geven wanneer er beslissingen moeten worden genomen die betrekking hebben op hun leven. De beslissingen die gemaakt worden gaan over hen en daarom moeten hun wensen leidend zijn (Bartelink et al., 2017). Bovendien heeft een kind volgens het IVRK (Unicef, 2009) het recht om mee te beslissen over zaken die hun leven beïnvloeden. Ook eerder onderzoek (Van Bijleveld, Dedding & Bunders-Aelen, 2015) heeft aangetoond dat jongeren graag het gevoel willen hebben dat ze serieus worden genomen. Daarom is het belangrijk om jongeren te betrekken bij het nemen van beslissingen. Het 'shared decision making' model kan hierbij ondersteunen. Dit model bestaat uit drie verschillende stappen: a) het voorleggen van de keuzemogelijkheden, b) het beschrijven van opties, en c) het helpen van personen bij het verkennen van hun voorkeuren en het maken van beslissingen. Dit model berust op het inzicht dat de beslissingen beïnvloed moeten worden door wat voor de desbetreffende persoon het belangrijkste is (Elwyn et al., 2012).

Een tweede aanbeveling is om te zorgen voor een stabiele leefomgeving voor kinderen in de jeugdhulp. Dit houdt in dat kinderen kunnen wonen op een vaste verblijfplaats en de

zekerheid hebben dat zij daar kunnen blijven wonen. Daarbij is het wenselijk dat jongeren op hun woonplek een eigen kamer hebben die zij zelf kunnen inrichten om zo hun eigen veilige plek te creëren (Jongepier, Struijk, Van der Helm, 2010). Ook is het belangrijk dat jongeren een vaste opvoeder/verzorger hebben waarmee zij een veilige gehechtheidsrelatie en vertrouwensband kunnen opbouwen. Van belang is dat deze gehechtheidsrelatie in stand wordt gehouden, omdat dit kan bijdragen aan het herstel van onveilige hechting (Juffer, 2010). Tevens is het van belang dat jongeren in de buurt van hun familie, vrienden en school kunnen wonen zodat zij makkelijk contact met hen kunnen onderhouden. Uit het huidige onderzoek is gebleken dat bijna alle jongeren nog contact hebben met hun biologische ouders. Het is belangrijk dat het contact met hen in stand wordt gehouden en dat pedagogisch medewerkers dit stimuleren en ondersteunen (Jongepier et al., 2010).

Tot slot wordt aangeraden om de netwerkweekenden op de leefgroepen anders te organiseren. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het gevoel van veiligheid van de jongeren die in het netwerkweekend naar een andere leefgroep toe moeten, belemmerd kan worden. Daarom wordt aanbevolen om ervoor te zorgen dat jongeren in het netwerkweekend altijd op hun eigen leefgroep – hun eigen woonplek – kunnen verblijven zodat zij zich ieder weekend veilig voelen. Bovendien hangt veiligheid samen met regelmaat en structuur en moeten hulpverleners, pleegouders en gezinshuisouders dit kunnen bieden (Ten Berge & Bakker, 2005).

Verder onderzoek is noodzakelijk om te bepalen of de wensen en behoeften die in dit kwalitatief onderzoek naar voren kwamen, ook geldend zijn voor andere kinderen en jongeren in de jeugdhulp. Middels een kwantitatieve studie kunnen vragenlijsten worden uitgezet onder meerdere jongeren. Hierbij wordt aangeraden om ook jeugdprofessionals mee te nemen in het onderzoek. Tevens kan een volgend verkennend onderzoek worden uitgevoerd naar hoe de participatie van kinderen en jongeren in de jeugdhulp bij het nemen van beslissingen zo goed mogelijk bewerkstelligt kan worden. Hierbij kan worden onderzocht in hoeverre jeugdprofessionals op dit moment gehoor geven aan de wensen van jongeren en hoe dit verbeterd kan worden. Tot slot blijven in dit onderzoek de belemmerende factoren bij het zo thuis mogelijk opgroeien nog onderbelicht. Verder onderzoek is noodzakelijk om deze factoren verder te verkennen.

Middels deze kwalitatieve exploratieve studie zijn de wensen en behoeften van jongeren in de jeugdhulp onderzocht. Om ervoor te zorgen dat ieder kind opgroeit in een huis waar hij zich thuis en veilig voelt, is het belangrijk om kinderen en jongeren in de jeugdhulp een stem te blijven geven.

Referenties

- Baarda, D. B. (2014). *Dit is onderzoek!: handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Baarda, D. B., de Goede, M. P. M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek Handboek Voor Het opzetten en Uitvoeren van Kwalitatief Onderzoek*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Bartelink, C. (2013). *Uithuisplaatsing: wat werkt?* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
- Bartelink, C., & De Baat, M. (2013). *Ook in de jeugdzorg kan een kind veilig hechten*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Bartelink, C., Meuwissen, I., & Eijgenraam, K. (2017). *Richtlijn samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp*. Utrecht: Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen.
- Bartelink, C., Ten Berge, I., & Van Vianen, R. (2017). *Richtlijn uithuisplaatsing voor jeugdhulpverlening*. Utrecht: Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen.
- Bartelink, C., & Van der Steege, M. (2012). *Hechting en langdurige uithuisplaatsing. Verslag discussiebijeenkomst*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Barth, R. P., Lloyd, E. C., Green, R. L., James, S., Leslie, L. K., & Landsverk, J. (2007). Predictors of placement moves among children with and without emotional and behavioral disorders. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 15, 46-55.
doi:10.1177/10634266070150010501
- Boeije, H. R. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom Onderwijs.
- Boeije, H. R. (2010). *Analysis in qualitative research*. Londen: Sage.

- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *Journal of Mental Science*, 130, 201-210. doi:10.1192/bjp.130.5.421
- Carrière, R. (2010). Voorwaarde om te leren: Gevoel van veiligheid. *De Wereld van het Jonge Kind*, 10, 12-15. Verkregen via <http://optimallearning.nl/cms/wp-content/uploads/HJK3JRG37Nr10Oktober2010pag1215.pdf>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2017). *Kerncijfers over jeugdzorg* [Dataset]. Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84134NED/table?ts=1558678759579>
- Christiansen, O., Havik, T., & Anderssen, N. (2010). 'Arranging stability for children in long-term out-of-home care'. *Children and Youth Services Review*, 32, 913-921. doi:10.1016/j.childyouth.2010.03.002
- Cyr, C., Euser, E. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Van IJzendoorn, M. H. (2010). Attachment security and disorganization in maltreating and high-risk families: A series of meta-analyses. *Development and Psychopathology*, 22, 87-108. doi:10.1017/S0954579409990289
- De Lange, M., Addink, A., Haspels, M., & Geurts, E. (2015). *Richtlijn Residentiële jeugdhulp voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Utrecht: Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen.
- De Valk, S., Kuiper, C., Van der Helm, G. H. P., Maas, A. J. J. A., & Stams, G. J. J. M. (2017). Repression in residential youth care: a qualitative study examining the experiences of adolescents in open, secure and forensic institutions. *Journal of Adolescent Research*, 1, 195-216. doi:10.1177/0743558417719188
- De Wolff, M. S., Van Bakel, H. J. A., Juffer, F., Dekker-van der Sande, F., Sterkenburg, P. S., & Thoomes-Vreugdenhil, A. (2014). *Richtlijn Problematische gehechtheid voor*

- jeugdhulp en jeugdbescherming*. Utrecht: Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen.
- Duyvendak, J. W. (2011). *The politics of home*. Hampshire, United Kingdom: Palgrave Macmillan.
- Duyvendak, J. W. (2009). Thuisvoelen: Een korte introductie op drie artikelen. *Sociologie*, 5, 257-260. Verkregen via <http://www.jwduyvendak.nl/wp-content/uploads/2015/07/thuisvoelen-een-korte-introductie-op-drie-artikelen.pdf>
- Elwyn, G., Frosch, D., Thomson, R., Joseph-Williams, N., Lloyd, A., Kinnersley, P., ... & Edwards, A. (2012). Shared decision making: a model for clinical practice. *Journal of general internal medicine*, 27(10), 1361-1367. doi:10.1007/s11606-012-2077-6
- Friele, R. D., Bruning, M. R., Bastiaanssen, I. L. W., Boer, R. D., Bucx, A. J. E. H., De Groot, J. F., ... & Hageraats, R. (2018). *Eerste evaluatie Jeugdwet: Na de transitie nu de transformatie*. Den Haag: ZonMw.
- Gardeniers, M., & De Vries, A. (2012). *Continuïteit in gezinshuizen: Ervaring gezinshuisouders en onderzoeksgegevens verzameld*. De Glind: Rudolphstichting & Gezinshuis.com.
- Haans, G. (2017). Samen opvoeden in plaats van ouder op afstand. *Jeugdbeleid*, 11, 165-174. doi:10.1007/s12451-017-0151-0
- Hyde, J., & Kammerer, N. (2009). Adolescents' perspectives on placement moves and congregate settings: Complex and cumulative instabilities in out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 31, 265-273. doi:10.1016/j.chilyouth.2008.07.019
- Jongepier, N., Struijk, M., & van der Helm, P. (2010). Zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch klimaat. *Jeugd en Co kennis*, 2010, 9-18. Verkregen via

- [https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/
Zes-uitgangspunten-voor-een-goed-pedagogisch-klimaat.pdf](https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Zes-uitgangspunten-voor-een-goed-pedagogisch-klimaat.pdf)
- Juffer, F. (2010). *Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties*. Den Haag: Raad voor de Rechtspraak. Verkregen via [https://www.politieacademie.nl/
kennisonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/78544.pdf](https://www.politieacademie.nl/kennisonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/78544.pdf)
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C., Swaab, H., & Scholte, E. (2016). Characteristics of children in foster care, family-style group care, and residential care: A scoping review. *Journal of child and family studies*, 25, 2357-2371. doi:10.1007/s10826-016-0418-5
- Leonard, S. S., & Gudiño, O. G. (2016). Academic and mental health outcomes of youth placed in out-of-home care: the role of school stability and engagement. *Child & Youth Care Forum*, 45, 807-827. doi:10.1007/s10566-016-9357-y
- Newton, R. R., Litrownik, A. J., & Landsverk, J. A. (2000). Children and youth in foster care: Disentangling the relationship between problem behaviors and number of placements. *Child Abuse & Neglect*, 24, 1363-1374. doi:10.1016/S0145-2134(00)00189-7
- Oomen, D., Roseboom, J. W., De Baat, M., Chênevert, C., Bastiaanssen, I., & Vink, C. (2017). *Ruimte voor jeugdhulp in gezinsvormen: Handreiking en denkkader voor de gemeenten*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Plochg, T., & Van Zwieten, M. C. B. (2007). Kwalitatief onderzoek. *Handboek gezondheidszorgonderzoek*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Rijksoverheid (2018). *Actieprogramma Zorg voor de Jeugd*. Verkregen via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/01/actieprogramma-zorg-voor-de-jeugd>
- Robinson, A. D., Kruzich, J. M., Friesen, B. J., Jivanjee, P., & Pullmann, M. (2005). Preserving family bonds: Examining parent perspectives in the light of practice

- standards for out-of-home treatment. *Journal of Orthopsychiatry*, 75, 632-643.
doi:10.1037/0002-9432.75.4.632
- Rubin, D. M., O'Reilly, A. L., Luan, X., & Localio, A. R. (2007). The impact of placement stability on behavioral well-being for children in foster care. *Pediatrics*, 119, 336-344. doi:10.1542/peds.2006-1995
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55, 68-78.
doi:10.1037//0003-066X.55.1.68
- Singer, E., Doornenbal, J., & Okma, K. (2002). *Professionalization and participation in child and youth care*. Aldershot/Burlington: Ashgate.
- Stein, M., & Munro, E. R. (2008). *Young People's Transitions from Care to Adulthood: International Research and Practice*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Stichting Het Vergeten Kind (2019). Over Het Vergeten Kind. Verkregen via <https://www.hetvergetenkind.nl/over-het-vergeten-kind>
- Strijker, J., & Knorth, E. J. (2007). Verplaatsing van pleegkinderen. *Kind en adolescent*, 28, 21-28. doi:10.1007/BF03061008
- Ten Berge, I. J. & Bakker, A. (2005). *Veilig thuis: Handreiking voor het beoordelen en bespreken van veiligheid van kinderen in hun thuissituatie*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Ter Meulen, G., Vinke, A., & de Baat, M. (2014). *Matching van langdurig uithuisgeplaatste kinderen aan een pleeggezin of gezinshuis*. De Glind: Gezinsinspiratieplein.
- Unicef (2009). *Verdrag inzake de Rechten van het Kind*. Voorburg: UNICEF Nederland.
- Van Bijleveld, G. G., Dedding, C. W., & Bunders-Aelen, J. F. (2015). Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: a state-of-the-art review. *Child & Family Social Work*, 2, 129-138. doi:10.1111/cfs.12082

- Van den Bergh, P. M., & Weterings, A. M. (2007). *Pleegzorg, jeugdzorg voor het kind. Pedagogische besluitvorming bij uithuisplaatsing*. Utrecht: Agiel.
- Van den Dries, L., Juffer, F., Van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2009). Fostering security? A meta-analysis of attachment in adopted children. *Children and Youth Services Review, 31*, 410-421. doi:10.1016/j.chilyouth.2008.09.008
- Van der Helm, P. (2018). Hoop op het gewone leven voor kinderen die het niet getroffen hebben: Een 'plekje' voor Alicia. *Jeugdbeleid, 1*, 31-72. Verkregen via <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs12451-018-0169-y.pdf>
- Van der Vliet, E. (2013). Redenen uitplaatsing gezinshuizen. Een verkennende studie naar redenen van uitplaatsing van kinderen uit gezinshuizen gericht op het formuleren van concrete aandachtspunten voor matching. Masterthesis. Universiteit Utrecht.
- Van der Graaf, P., & Duyvendak, J. W. (2009). *Thuis voelen in de buurt: een opgave voor stedelijke vernieuwing: een vergelijkend onderzoek naar de buurthechting van bewoners in Nederland en Engeland*. Amsterdam: University Press.
- Van Diemen-Steenvoorde, J. A. A. M. (2018). *Zo thuis mogelijk opgroeien. Eén jaar toezicht op kleinschalige jeugdhulp met verblijf*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Van IJzendoorn, M. H. (2008). *Opvoeding over de grens. Gehechtheid, trauma en veerkracht*. Amsterdam: Boom Academic.
- Van IJzendoorn, M. H. (2010). Gehecht aan pleegouders. In: P. van den Bergh & T. Weterings (red.). *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. Assen: Van Gorcum.
- Van Oijen, S., & Strijker, P. (2010). *Het verplaatsen van kinderen*. In: Bergh, P. van den & Weterings, T. (red.). *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. Assen: Van Gorcum.

- Verheijden, E. (2015). Op weg naar verbetering van de pleegzorg. Een explorerend onderzoek naar de inhoud van pleegzorgbegeleiding volgens pleegzorgorganisaties en pleegzorgbegeleiders en de ervaringen en verbeterpunten volgens jongeren. Masterthesis. Universiteit Utrecht.
- Ward, H. (2009). Patterns of instability: Moves within the care system, their reasons, contexts and consequences. *Children and Youth Services Review*, 31, 1113-1118. doi:10.1016/j.chilyouth.2009.07.009
- Zoon, M. (2014). *Continuïteit van pleegzorg*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Dankwoord

Graag wil ik mijn supervisor Charlotte Vissenberg bedanken voor haar fijne begeleiding bij het schrijven van mijn thesis en voor het delen van haar kennis waarvan ik veel heb geleerd. Daarnaast wil ik mijn stagebegeleider Berdien Jager bedanken voor haar oprechte betrokkenheid en bereidheid om mij te helpen wanneer ik dit nodig had. Ook wil ik Rochelle Postma bedanken, die ook stageliep bij Stichting Het Vergeten Kind, waarmee ik veel heb samengewerkt en kennis heb gedeeld.

Bijlage 1: Informatiebrief Deelname Onderzoek

Beste lezer,

Bedankt dat je wil deelnemen aan dit onderzoek. Het **doel van dit onderzoek** is om inzicht te krijgen in wat jongeren belangrijk vinden qua woonplek en wat ervoor kan zorgen dat een jongere zich thuis voelt op de plek waar hij/zij woont. De verschillende resultaten die uit de interviews naar voren komen worden verwerkt tot aanbevelingen voor de zorgprofessionals. Deze aanbevelingen leiden hopelijk tot verbeteringen in de jeugdzorg. Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek is het doen van interviews met jongeren en hen te vragen wat hun ervaringen zijn. Er worden interviews afgenomen met jongeren die in een pleeggezin, een gezinshuis of op een leegroep wonen.

Wat zal er gebeuren tijdens het interview?

Het interview duurt ongeveer 30-45 minuten. Het interview wordt afgenomen op locatie naar voorkeur. Tijdens het interview zal ik verschillende vragen stellen over jouw ervaringen en meningen over de plek waar je nu woont. Het doel van dit interview is om de mening en ervaringen van jongeren te begrijpen. Jouw deelname is vrijwillig, je mag op elk moment stoppen met het interview zonder daar een reden voor te geven. Jouw deelname wordt beloond met een cadeaubon ter waarde van €10,-.

Wat gebeurt er met de verzamelde data?

De antwoorden van het interview worden geanonimiseerd en vertrouwelijk behandeld. Dit houdt in dat de antwoorden die jij geeft nooit naar jou persoonlijk kunnen worden herleid. De resultaten worden gepresenteerd tijdens een wetenschappelijke bijeenkomst.

Contact?

Heb je achteraf vragen over dit onderzoek? Dan kun je contact opnemen met Romy van

Doorn: romy@hetvergetenkind.nl

Bevestiging deelname:

Hiermee bevestig ik dat ik bovenstaande informatie heb gelezen en begrepen en mee wil doen aan deze interviewstudie. Ik heb de gelegenheid gehad om deze informatie rustig door te lezen, eventueel vragen te stellen en hierop heb ik antwoord gekregen.

Datum:

Handtekening:

Bijlage 2: Informatiebrief voor gezaghebbende van de respondenten

Beste ouder/verzorger,

Op dit moment ben ik vanuit de Universiteit Utrecht en Stichting Het Vergeten Kind bezig met een afstudeeronderzoek over jongeren in de jeugdhulp. Het **doel van dit onderzoek** is om inzicht te krijgen in wat jongeren belangrijk vinden qua woonplek en wat ervoor kan zorgen dat een jongere zich thuis voelt op de plek waar hij/zij woont. De verschillende resultaten die uit de interviews naar voren komen worden verwerkt tot aanbevelingen voor de zorgprofessionals. Deze aanbevelingen leiden hopelijk tot verbeteringen in de jeugdzorg. Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek is het doen van interviews met jongeren en hen te vragen wat hun ervaringen zijn. Er worden interviews afgenomen met jongeren die in een pleeggezin, een gezinshuis of op een leegroep wonen.

Wat zal er gebeuren tijdens het interview?

Het interview duurt ongeveer 30-45 minuten. Het interview wordt afgenomen op locatie naar voorkeur. Tijdens het interview zal ik verschillende vragen stellen over de ervaringen en meningen van de jongere. Het doel van dit interview is om de mening en ervaringen van jongeren te begrijpen. De deelname van de jongeren is vrijwillig, de jongere mag op elk moment stoppen met interview zonder daar een reden voor te geven. De deelname wordt beloond met een cadeaubon ter waarde van €10,-.

Wat gebeurt er met de verzamelde data?

De antwoorden van het interview worden geanonimiseerd en vertrouwelijk behandeld. Dit houdt in dat de antwoorden die de jongere geeft nooit naar de jongere persoonlijk kunnen

worden herleid. De resultaten worden gepresenteerd tijdens een wetenschappelijke bijeenkomst.

Contact?

Heeft u achteraf vragen over dit onderzoek? Dan kunt u contact opnemen met Romy van Doorn: romy@hetvergetenkind.nl

Bevestiging toestemming en deelname:

Met deze brief vraag ik toestemming om de jongere te laten deelnemen aan het onderzoek en het interview. Daarmee bevestigt u dat u bovenstaande informatie heeft gelezen en begrepen en toestemming geeft om de jongere mee te laten doen aan deze interviewstudie. U heeft de gelegenheid gehad om deze informatie rustig door te lezen, eventueel vragen te stellen en daarop heeft u antwoord gekregen.

Datum:

Handtekening:

Bijlage 3: Topicijst

Topic	Voorbeeldvragen
Goedkeuring	<ul style="list-style-type: none"> • Vind je het goed als ik het interview opneem? • Kan je verder wat over jezelf vertellen (waar kom je vandaan? Wat doe je zoal? Wat zijn je hobby's)?
Achtergrondinformatie	<ul style="list-style-type: none"> • Wie zorgde er voor jou toen je net geboren was? • Hoe ziet jouw gezin er uit (heb je broertjes of zusjes)? • Wanneer kwam je voor het eerst in aanraking met jeugdzorg? • Waar woon je nu (pleeggezin/gezinshuis/leefgroep)? • Hoe ben je hier terecht gekomen? • Kun je me iets meer vertellen over jou uit huis plaatsing? Hoe ging dit? Hoe voelde jij je? Wat ging er volgens jou goed? Wat ging er volgens jou minder goed? • Hoe ervaar je het dat je nu niet meer thuis woont?
Juiste plek	<p>Toen je uit huis werd geplaatst of wanneer je naar een andere plek moest verhuizen...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe ging het beslissen over de plek waar jij ging wonen? • Wie heeft deze beslissing genomen? • Op welke manier was jij hierbij betrokken? • Wat was jouw rol? Wat vond je hiervan? • Wat ging er goed? • Wat ging er minder goed? • Op welke wijze zijn jouw ouders betrokken bij de uithuisplaatsing? • Welke plek vind jij een juiste plek voor jou om te wonen en waarom? • Vind jij dat je op dit moment op de juiste plek woont en waarom?
Thuisgevoel	Als je kijkt naar de plek waar je nu woont...

	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe belangrijk is het dat jij je thuis voelt op de plek waar je woont? → Waarom is dat belangrijk? • Wanneer voel jij je ergens thuis? • Wat zorgt ervoor dat jij je thuis voelt op de plek waar je woont? • Wanneer voel jij je op je gemak op de plek waar je woont? • Voel jij je vertrouwt op de plek waar je nu woont? Wat versta jij daar onder? → Hoe komt dat? • Hoe kunnen je pleegouders/gezinshuisouders/begeleiders ervoor zorgen dat jij je thuis voelt op de plek waar je woont?
Veilige en fijne plek	<ul style="list-style-type: none"> • Als je terugkijkt, op welke plek heb jij je dan het veiligst gevoeld? → Waarom was dit zo? → Wat zorgde ervoor dat deze plek dat bood? → Hoe verschilde deze plek van andere plekken • Wat kan ervoor zorgen dat je je veilig voelt op de plek waar je woont? • Wat kan ervoor zorgen dat je je fijn voelt op de plek waar je woont? • Voel je je veilig op de plek waar je nu woont en hoe komt dat? → Kan dat verbeterd worden? • Voel je je fijn op de plek waar je nu woont en hoe komt dat? → Kan dat verbeterd worden? • Vind jij dat je pleeg/gezinshuisouders of begeleiders goed voor jou zorgen en waarom vind je dat? • Op welke manier zorgen je pleeg/gezinshuisouders/begeleiders ervoor dat jij je veilig voelt op de plek waar je woont? • Op welke manier zorgen je pleeg/gezinshuisouders/begeleiders ervoor dat jij je fijn voelt op de plek waar je woont?
Hechting	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe omschrijf je de band met je biologische ouders?

	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe omschrijf je de band met je pleegouders/gezinshuisouders of begeleiders? <p>Als je denkt aan de band met jouw pleegouders/gezinshuisouders/begeleiders...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar denk je dan als eerste aan? → Waarom? • Wat gaat er goed? Wat gaat er minder goed? → Hoe komt dat? → Wat is er nodig om dit te verbeteren? • Kun je iets vertellen over hoe het ging toen je hier voor het eerst kwam wonen? Hoe was het contact met je pleegouders/gezinshuisouders/begeleiders? • Wie kan je, op de plek waar je nu woont, het beste vertrouwen en waarom? → Is dit misschien een kind of juist een volwassene?
Overige informatie	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe oud ben je? • Wat is jouw culturele achtergrond? • Waar zit je nu op school? • Heb je een (bij)baan?

Bijlage 4: Codeboom**De uithuisplaatsing en woonplekken**

- Hulp jeugdzorg
- Rede uithuisplaatsing
- Rede verhuizen
- Snelle overplaatsing
- Aantal woonplekken
- Verhuizen

Band met belangrijke anderen

- Thuisgevoel
- Veilig gevoel
- Gezinssituatie
- Band met verzorgers
  - Band met pleegouders
  - Band met gezinshuisouders
  - Band met de leiding
- Vertrouwde omgeving
  - Vertrouwen
  - Vertrouwd
- Contact met biologische ouders
  - Contact moeder
  - Contact vader
  - Ouders gescheiden
- Huisgenoten
  - Onveilig gevoel

Eigen regie

- Zelfstandigheid
- Betrokken bij beslissing
- Juiste plek
- Netwerkweekend

Stabiliteit

- Mogen blijven
- Veilig gevoel
- Zekerheid

Fysieke factoren

- Locatie woonplek
- Juiste plek
- Thuisgevoel